

Rezime izvještaja guvernera – novembar 2019.

U Izvještaju guvernera za novembar 2019. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2019. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u novembru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2019. godinu.

Prema podacima MONSTAT-a, realna stopa rasta BDP-a Crne Gore u 2018. godini iznosi 5,1%, dok je prema preliminarnim podacima u prvom kvartalu 2019. godine ostvaren realni rast od 3%, u drugom 3,2%, a u trećem kvartalu realni rast od 4,7% u odnosu na isti period 2018. godine.

Potrošačke cijene su u novembru 2019. godine u odnosu na prethodni mjesec bile veće za 0,1% dok je rast u odnosu na novembar prethodne godine iznosio 0,5%.

Industrijska proizvodnja je u prvih jedanaest mjeseci 2019. godine u odnosu na isti period 2018. godine zabilježila pad od 8%. Pad proizvodnje je ostvaren u sektoru prerađivačke industrije (-9,4%) i u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom (-11,7%), dok je rast proizvodnje zabilježen u sektoru vađenja ruda i kamena (17,5%).

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima u prvih devet mjeseci 2019. godine u odnosu na isti period prethodne godine povećan za 7%, a prevoz robe smanjen za 8,9%. U istom periodu smanjen je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 0,1%, dok je prevoz robe povećan za 10,5%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju povećan je za 1%, a prevoz robe za 10,2% u odnosu na isti period prethodne godine.

U šumarstvu je u prvih jedanaest mjeseci 2019. godine proizvedeno ukupno 247.519 m³ šumskih sortimenata, što je za 16,1% manje nego u istom periodu 2018. godine. Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u prvih devet mjeseci 2019. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 18,7% i rast efektivnih časova rada od 6,2% u odnosu na isti period 2018. godine.

Prosječan broj zaposlenih u novembru 2019. godine iznosio je 203.123 lica, što je za 0,2% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 4,3% više u odnosu na novembar 2018. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u novembru 2019. godine iznosio 37.924 što predstavlja rast od 5,4% u odnosu na prethodni mjesec i pad od 11,6% u odnosu na novembar 2018. godine.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na dan 30. 11. 2019. godine, bio je 48.170 od kojih je 14.459 ili 30% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je veći za 1,3%, dok je u poređenju sa istim mjesecom 2018. godine rast iznosio 3,9%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju novembra 2019. godine iznosio 618,4 miliona eura, i bio je manji za 0,1% na mjesečnom nivou, a 1,0% na godišnjem nivou.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na dan 30. 11. 2019. godine (14.459) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 2.128 privrednih subjekata čija blokada je iznosila 32.193.575,23 eura što čini 5,2% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bio 12.331 privredni subjekt sa iznosom blokade od 586.242.660,07 eura, što čini 94,8% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 30. 11. 2019. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,07% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 17,8% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,4% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 40,1% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 4.697,1 milion eura na kraju novembra 2019. godine, i bila je 2,5% veća u odnosu na prethodni mjesec¹. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju novembra 2019. godine iznosili 3.091,4 miliona eura i ostvarili su rast od 3,5% u odnosu na prethodni mjesec, kao i u odnosu na novembar prethodne godine.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 75,6% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u novembru 2019. godine iznosili su 3.550,8 miliona eura, i zabilježili su

¹ Podaci za bankarski sektor se odnose na stanje sistema na dati dan, u skladu sa primjenom relevantne međunarodne metodologije. Stoga izračun godišnje promjene poredi stanje u sistemu u trenutku poređenja (počev od aprila 2019. godine: 13 banaka) sa stanjem na dan u 2018. godini (15 banaka).

mjesečni rast od 1,8%, dok u odnosu na novembar 2018. godine bilježe rast od 2,9%. Ukupan kapital banaka na kraju novembra 2019. godine iznosio je 612,3 miliona eura, i veći je u odnosu na prethodni mjesec za 2,1%. Takođe, ukupan kapital je u odnosu na isti period prethodne godine veći za 16,3%.

Krediti banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) u novembru iznosili su 139,1 milion eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 0,1%, dok u odnosu na novembar 2018. godine bilježe pad od 38,5%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju novembra 2019. godine iznosili su 142,9 miliona eura i činili su 4,6% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su rast od 0,5%, dok su na godišnjem nivou bili manji za 31,2%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite u novembru 2019. godine iznosila je 6,08%, i bila je niža za 0,04 p. p. u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na novembar 2018. godine zabilježila pad od 0,29 p. p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u novembru 2019. godine iznosila je 4,74%, što predstavlja pad od 1,37 p. p. na mjesečnom nivou i pad od 1,72 p. p. u odnosu na novembar 2018. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,42% u novembru 2019. godine i bila je na istom nivou kao u prethodnom mjesecu, dok je u odnosu na novembar 2018. godine ostvarila pad od 0,16 p. p.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 258,2 miliona eura na kraju novembra 2019. godine, i bilježi pad od 4,6 miliona eura ili 1,7% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veća za 4,7 miliona eura ili 1,9%. Tokom novembra 2019. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 58,8%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 41,2%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 87 miliona eura za prvih jedanaest mjeseci 2019. godine. U njenoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja (83,1%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (16,9%).

U novembru 2019. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 20,6 miliona eura kroz 273 transakcije. Ostvareni promet bio je 8,6 puta veći nego u prethodnom mjesecu, dok je bio 31 put veći u odnosu na novembar 2018. Tržišna kapitalizacija na dan 30. 11. 2019. godine iznosila je 3.474,6 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 0,6%, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 15,4%. Berzanski indeks

MONEX, čija je vrijednost na kraju novembra 2019. godine bila 11.650,9 indeksnih poena, bilježi rast od 1,7% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 6,9%. Indeks MNSE10 iznosio je 789,11 indeksnih poena i bilježi pad od 0,5% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok na godišnjem nivou bilježi pad od 6,9%.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u novembru 2019. godine fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 50 miliona eura. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore u novembru iznosili su 147,2 miliona eura ili 3,1% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za novembar niže za 1%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u novembru 2018. godine, ostvaren je rast od 3,5%. Izdaci budžeta iznosili su 197,2 miliona eura ili 4,1% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je više za 5,4% u odnosu na novembar prethodne godine, a u odnosu na plan za 29,5%.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju septembra 2019. godine, državni dug (bruto) je iznosio 3.127,9 miliona eura ili 64,9% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 504,5 miliona eura ili 10,5% BDP-a, a na spoljni dug 2.623,4 miliona eura ili 54,4% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 61,6% BDP-a. Na kraju decembra 2018. godine, javni dug (bruto) Crne Gore iznosio je 3.268,6 miliona eura ili 70,8% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 393 miliona eura ili 8,5% BDP-a, a na spoljni dug 2.760 miliona eura ili 59,8% BDP-a, dok se na dug lokalnih samouprava odnosilo 115,6 miliona eura ili 2,5% BDP-a.

U novembru su nastavljene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. U okviru tvining projekta „Podrška regulaciji finansijskih usluga“, realizovana je studijska posjeta Banci Njemačke. Ostvareno je učešće na sastanku Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku. Na zahtjev Evropske komisije, a u skladu sa zaključcima sa sastanka Pododbora za ekonomiju, finansije i statistiku, popunjen je upitnik koji se tiče međunarodne uloge eura. Na poziv šefice radne grupe za poglavlje 18 – Statistika, ostvareno je učešće na tematskom sastanku u vezi sa pregovorima za to poglavlje.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u novembru.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.